

Titel: Breve

Citation: "Breve", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra *Søren Kierkegaards Skrifter*: https://tekster.kb.dk/text/sks-b1-int_1-shoot-id1c4052d9-3e44-41ff-bc7e-16d51272068f.pdf (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28*

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

IV. Struktur

Brevmaterialet i SKS 28 indeholder den grundlæggende udfordring, at en stor del er udateret, især brevene fra SK. Det har den konsekvens, at brevdateringerne flere steder må bero på kvalificerede skøn ud fra ydre forhold og brevenes interne referencer. Fx daterer SK for det meste ikke brevene til sin forlovede, Regine Olsen; af de 32 breve, der findes bevaret, er kun fire dateret, men uden angivelse af år. Det gør det vanskeligt at placere brevene i en entydig kronologi, jf. tekstredigeringen til brevene til »Regine Olsen, gift Schlegel«, s. 324-332. I SKS 28 er derfor valgt som første ordningsprincip at bringe brevene systematisk efter korrespondancer og dernæst kronologisk efter tilblivelse.

Materialet er organiseret ud fra en opdeling i fire niveauer:

1. En grundlæggende opdeling i enkeltbreve
2. En opdeling i korrespondancer
3. En opdeling i grupper af korrespondancer
4. En overordnet opdeling i breve og dedikationer samt et supplement og registre

Enkeltbreve

I brevdelen er enkeltbrevet (originalbrevet) udgavens arkivalske enhed og derfor det grundlag, som udgaven struktureres ud fra.

I SKS 28 findes breve, der udgør én arkivalisk enhed, men som hver især indeholder to brevtekster, dvs. indeholder to tiltaler, meddelelser, hilsener og underskrifter. Der er altså i disse tilfælde tale om 'dobbeltbreve', og i bindet holdes disse brevtekster sammen, selvom de har forskellige modtagere, fordi teksterne findes på samme fysiske blad. Teksterne har altså kunnet læses af begge modtagere og har tilsammen udgjort ét afsendt brev. Det gælder Brev 193, der indholder meddelelser både til niecen Sofie Lund og til nevøen Carl Lund, adskilt fra hinanden ved hjælp af tiltale og hilsen (se illustration 17-18 i SKS 28, 309-10), samt Brev 194 både til niecen Henriette Lund og til nevøen Wilhelm Lund, hvor det samme er gældende.*

Hver arkivalisk enhed har fået sit eget Brev-nummer, og nummereringen er fortløbende fra første til sidste brev i bindet.*

Korrespondancer

Enkeltbrevene er samlet i korrespondancer (brevvekslinger), og inden for en korrespondance findes både breve til og fra SK.* Brevene er som regel udvekslet mellem SK og én anden person, men i enkelte tilfælde, hvor korrespondancer er særligt tæt knyttet til andre korrespondancer, er breve udvekslet mellem SK og flere personer bragt sammen under én.

Det gælder fx korrespondancen »Johan Ludvig Heiberg, Johanne Luise Heiberg og Thomasine Gyllembourg« (SKS 28, 125-137), fordi det vurderes, at en opdeling i tre korrespondancer efter enkeltpersonnavne her ville modarbejde brevenes interne sammenhæng. Brev 75 fra Thomasine Gyllembourg er fx en kopi foretaget af J.L. Heiberg, der var udgiver af hendes anonyme skrifter. Brevet omtales i Brev 73 fra J.L. Heiberg og hænger derfor nøje sammen med dette.*

Fire breve er stilet både til SK og til P.C. Kierkegaard: Brev 29, 30 og 31 fra fasteren, Else Pedersdatter Kierkegaard, og Brev 32 fra faderens fætter, Michael Andersen Kierkegaard. Disse breve er grupperet under

korrespondancerne mellem SK og afsenderen.

Endelig skal nævnes, at det tidligere omtalte Brev 160, som er et testamentebrev, hvori SK tilegner Regine Schlegel, f. Olsen, og faderen forfatterskabet, er placeret under korrespondancen mellem SK og Johan Frederik og Regine Schlegel; udskriften har ingen adressat, men henviser til Regine med: »Et sidste Skridt 'Hende' betræffende.«

Enkeltbrevene er inden for korrespondancerne ordnet kronologisk efter tilblivelse. Udaterede breve er placeret efter dateringskøn, og skønnet er anført i kantet parentes i den blå udgivertekst ud for brevnummeret.

Grupper af korrespondancer

Korrespondancerne er samlet i 14 grupper, primært bestemt af relationen mellem SK og korrespondenterne og sekundært efter brevenes indhold. Fordelingen i grupperne dikteres af materialet; der findes dog i sagens natur tilfælde, hvor korrespondancer kunne placeres i andre grupper end de valgte.

Det gælder fx korrespondancen med J.F. Giødwad, som er placeret i gruppen »Sekretær, bogtrykker, redaktører og forlæggere« pga. Giødwads rolle som mellemmand i forhold til trykkeri og boghandel ved udgivelsen af de pseudonyme skrifter og pga. brevenes referencer dertil. Giødwad placeres altså ikke i gruppen »Studiekammerater og bekendte«, selvom relationen til SK også har været venskabelig. Selv skelnede SK bevidst mellem et offentligt og et privat forhold til Giødwad og var klar over, hvilke vanskeligheder en sammenblanding kunne give.*

Juristen Tage Algreen-Ussing er også et eksempel på et grænsetilfælde, idet korrespondancen med ham er placeret i gruppen »Kongehuset og offentlige myndigheder« pga. hans position som borgmester. Borgerrepræsentationen bestyrede »Etatsraadinde Marie Kofoeds Legat«, og det eneste brev, der findes bevaret mellem SK og Algreen-Ussing, er en anbefaling, der har fulgt med enken Abelone Hedbergs ansøgning om Det Kofoedske Legat. Korrespondancen kunne derfor også have været placeret i gruppen »Følgebrev, takkebrev, anmodninger m.m.«*

Endelig skal nævnes, at breve med ukendte afsendere eller modtagere er placeret i de grupper, som brevenes indhold dikterer. Det gælder fx fire breve i gruppen »Læserinder«, der er placeret her, fordi det af brevenes indhold fremgår, at de ukendte afsendere hører til blandt SKs kvindelige læsere (Brev 313, 314, 317 og 318).

Inden for grupperne er rækkefølgen af korrespondancerne kronologisk opstillet efter første brevs datering. Hvis to korrespondancer i samme gruppe har samme datering i første brev, er rækkefølgen alfabetisk (fx Brev 313 og 314 i »Læserinder«). Rækkefølgen af grupperne er kronologisk opstillet efter hver gruppes første brevdatering.

Breve og dedikationer

På det overordnede niveau er brevene adskilt fra dedikationerne og bindet inddelt i to hovedsektioner: breve og dedikationer (se også »Introduktion til *Dedikationer*«, s. 651-664). En undtagelse er dedikationen til Johanne Luise Heiberg, Brev 78, der er skrevet på bagsiden af konvolutten og derfor har ledsaget brevet. Her sammenholdes brev og dedikation som arkivalisk enhed, og dedikationen er placeret blandt brevene (se illustration 8 i SKS 28, 137).

En anden undtagelse er Brev 210 til J.F. Giødwad. Brevet er en kladde med et udkast til en dedikation, som SK formentlig ønskede at lade trykke, men aldrig fik realiseret. Trykte dedikationer ses flere steder i SKs værker. Fx findes i langt de fleste opbyggelige taler en trykt dedikation til SKs fader.* Ifølge brevkladden skulle dedikationen til Giødwad have lydt: »Hr. Cand. juris Jens Finsteen Giødwad / hvis opoffrende Troskab, hvis udmærkede Forret-/nings-Dygtighed, hvis elskelige Personlighed / mit pseudonyme Forfatterskab skylder saa meget.«*

Supplement og registre

Bagest i SKS 28 findes først et supplement til SKS 27 med fem løse papirer og dernæst registre over brevmottagere og -afsendere samt dedikationsmottagere.

I supplementet findes de skrifter, der udgår som breve i forhold til B&A, og som ikke er trykt andre steder i SKS. Derudover findes et nyfundet og ikke tidligere kendt eller udgivet manuskript med en række excerpter (Papir 592, se illustration 30 i SKS 28, 529). Manuskriptet er et løst blad med afklippet kant i venstre side og af gulligt, ribbet skrivepapir med målene 173 × 239 mm (NKS 1977b 4°). Det viser, at SK har læst og excerpteret dele af M.G.F. Bockshammers *Die Freiheit des menschlichen Willens*, Stuttgart 1821, og forberedt excerpter af F.R. v. Baaders *Vorlesungen über speculative Dogmatik*, »Erstes Heft«, Stuttgart og Tübingen 1828 (ktl. 396). Ms. indeholder desuden dateringerne: »Feb: 1834« og »d. 26 Febr: - 14 Martz. 34«.*